

D A N I A E

R E G N I

Politicus status.

DANIA Regnum amplum & valde populosum, vulgo Danemarchia quasi tractus, siue regio Danorum appellatur. Quæ autem horum Danorum fuerit origo, ne Danis quidem ipsis satis constat: nisi quod quidam à Dano ipsorum Rege primo: & aliqui à Dahiis Asiæ populo eam repetant. Dudo autem de S. Quintino scriptor antiquus, Guilielmo Camdeno referente, eos è Scandia in Cimbrorum veteres sedes deuenisse asserit, Videntur autem ab aquis dicti: quia A H A apud illos fluuium significat & ipsi se Daneman quasi viros aquaticos & fluuiales vocant. Est sane tota Dania pene insularis, vt descriptio ostendit.

Distincta autem est in vniuersum Dania, in præfecturas centum octogintaquatuor, quæ HAER ET vocantur, & à totidem præfectis legum Danicarum peritis administrantur. Habet Regem magis ex Procerum electione, quam ex natiuitatis successione: Eius eligendi vetus mos erat, vt cum suffragia ferrent, in aperto campo lapidibus insisterent, eo facto nempe, subiectorum lapidum firmitate constantiam electionis designantes. Iam vero coronantur Reges Hafniæ in Ecclesia D. Mariæ ante altare, & in Ecclesiam prædictam à senatoribus Regni ducuntur, insignia Regia illis præferuntur, vt sunt ensis, globus, corona. Neque hæc sunt proprijs familijs attributa, vt in reliquis fere regnis, sed vt quisque virtute, ac dignitate præcellit, ei muneri adhibetur. Postea cogitur Rex iurare articulos præscriptos, qui in vsu ante aliquot tempora fuerunt, se stricte seruaturum & religionem Christianam, iura ac consuetudines regni defensorum. Deinceps vngitur ab Episcopo Roefchildensi & ab omnibus Senatoribus, primo illi corona imponitur, qui Mâti. suæ tunc iuramentum præstant, si ante coronationem non fuerit factum. Rex postea ex nobilitate & proceribus milites aut equites auratos leni percussione ensis designat, qui antea in bello aut pace egregiam operam præstiterunt. Et sic maiores Danorum optimum politiæ statum & monarchiam constituerunt, nec vlla vnquam natio illos plane subegit, vel patrios ritus & priuilegia sustulit. At è contra populi septentrionales, vt Dani, Sueci, ac Norvvgienses totam pene Europam deuastrarunt, in nonnullisque locis regna constituerunt. Nota est enim omnibus historiographis Cymbrorum in Italiam expeditio, Gothorum Hispaniæ subactio, Longebardorum regni in Italia constitutio, Normannorum in Gallia habitatio, Regni Neapolitani & Siciliae erectio, Gotfridi contra Carolum magnum in Frisiam eruptio, Anglorum per aliquot annos subiectio. Canutus etiam Magnus quinque Imperia tenuit, Rex enim Daniæ, Sueciæ, Norvvgiæ, Angliæ ac Normanniæ fuit, nec non Henrici 3. Imperatoris socer, vnde hi versus extant.

*De sine mirari quos garrula laudibus effert
Gracia, quos iactat Roma superba, Duces.
Danica non ulti veterum virtute secundum
Edidit, hyberno terra propinqua freto.
Fæta mihi Magni pepererunt inclitya nomen:*

*Quinque sub Imperio Regna fuere meo.
Me sibi delegit sacerum, qui tertius orbis
Arbiter, Henricus nomine scepra tulit.
Iusticia præclarus eram, regesq; potentes
Subiectos docui legibus esse suis.*

Ex quibus constat, vt etiam ex sequentibus bellis, quæ variè Reges ex Oldenburgensi familia, summa cum felicitate gesserunt, gentem esse bellicosissimam, populosissimam & terra mariq; inprofligandis hostibus felicissimam. Liberum habuerunt semper Proceres ac Senatores regni potestatem eligendi reges, vt adhuc habent, sed plerumque filium primogenitum Regis designarunt, nisi causis sufficientibus impedirentur, nihilominus tamen à familiæ linea regum non deflexerunt. Regnum diuidi nisi coacti aliquo intestino bello non permiserunt. Iuniores filios aut fratres in alias prouincias ablegarunt, cum participes Regni fieri non possent. Inde tot expeditiones susceptæ cum etiam nobiles ac plebei omnes in patria honestum locum habere non possent, vel vt loca aptiora & oportuniora adipiscerentur. Septentrionales enim populi sunt multarum prolium, propter sanguinis abundantiam ac caliditatem, pugnaces ac rixosi, plurimum comedunt & bibunt (Aer enim frigidus, appetitum excitat) Optime concoquunt, propterea etiam diu viuunt, formosi, longæ statura, sagaces ac fidei tenaces. Hos viuaces esse argumento est, quod Reges ipsorum valde diu regnis præfuerint, multi 30. annos, nonnulli vltra 40. aliqui adhuc diutius.

XX a. Quinq;

Politia
Quinque sunt Status siue ordines totius
Reipublicæ Daniae.

P R I M V S, est Regiæ familiae.

S E C V N D V S, Nobilitatis, sed sciendum inter nobiles hos nullos esse Comites aut Barones: sed omnes longa serie maiorū nobilitatem demonstrare posse. Clypeos gestant simplices, quos mutare aut augere, de decori esse antiquitati illorum putant. Viuunt adhuc nonnullæ familiae, quæ adfuerunt tractationi inter Carolum Magnum & Hemmingum Danorum Regem super Eidoram fluuium facta, vt VREN & alij. Hi possident sua bona cum minori ac maiori siue capitis iurisdictione, liberam etiam habent venandi aucupandique potestatem in suis bonis, quemadmodum Comites in Germania; Bona illorum non sunt feudalia in toto regno, sed hæreditaria siue allodialia. Omnia castra, prædia ac bona, tam mobilia, quam immobilia, à parentibus relicta æquè diuiduntur inter fratres: Ad ea sorores etiam admittuntur ex singulari priuilegio, ita tamen vt frater duas partes, Soror vero tantum accipiat vnam, filiisque arces ac castra cedant. Sic multa prædia ad primogenitum venire non possunt: sed diuiduntur. Et nonnulli ex bona tamen familia prognati & virtute præditi, possunt per matrimonium, Regibus adiuuantibus, ad amplas possessiones promoueri. Ex hoc ordine eliguntur senatores Regni, quorum numerus 28. raro excedit. Senatoribus omnibus decreta honesta alimenta à Rege & Regno, singuli enim arces habent, tantisper donec senatoriam obtinent dignitatem, de quibus nihil Regi contribuunt, sed tantū coguntur aliquot equites alere pacis & belli tempore, & quodcumque à Rege vocantur proprijs sumptibus Regi in regno præsto esse. Si legati extra regnum ablegantur honestè illis prouidetur ex fisco, vt tanquam Regij legati principum more in itinere viuere possint. Reliqui nobiles etiam habent sustentationem honestam à Rege, siue in aula viuant siue ab ea discedant. Nam habet Rex prædia, quæ Danico Idiomate VERLEHNINGE siue beneficia vocantur, his prouidet bene de se, regnoque meritis ad vitam, aut aliquot annos. De his coguntur alere aliquot equites, & fisco certam pecuniæ summam singulis annis dependere, eo tamen modo, vt pro labore & proprijs seruitijs etiam aliquam partem lucri accipiant. Est etiam salutaris constitutio in regno Daniae, qua Rex bona immobilia prohibetur emere à nobilibus, ob eā causam, ne aliqua dissensio inter Regem & proceres regni oriatur, Rex enim alioqui posset quædam loca cupere, quæ nobiles vendere nollent: proinde per hanc constitutionem huic rei à Proceribus regni optime prouisum est, licet tamen Regi permutare bona cum nobilibus, è contra nobiles nulla bona possint emere à regijs rusticis. Nam aliqui rustici habent bona hæreditaria & fere libera, vt antea dictum est.

Sequuntur nomina familiarum præcipuarum nobilium, quæ in regno Danico inueniuntur.

D. de Kaas, D. Guldenstern, de Munck, de Rosenkrantz, de Grubbe, de Valkendorp, de Brahe, de Schram, de Pasberg, de Hardenberg, de Vlstandt, de Bing, de Belou, de Vipfert, de Goce, de Schefeldt, de Ranzovv, de Schelen, de Frése, de Iul, de Bilde, de Dresselberch, de Green, de Brockenhusen, de Holke, de Trolle, de Knutzen, de Biorn. De Schefstede, de Iensen, de Stuege, de Martiessen, de Lunge, de Banner, de Luck, de Rastorp, de Krufen, de Fassi, de Lindeman, de Suuon, de Santbeke, de Quitrouu, de Lange, de Gelschut, de Glambeke, de Krabbe, de Maritzer, de Kragge, de Achfel, de Beck, de Ruthede, de Negel, de Vitfelt, de Split, de Ofren, de Appelgard, de Iuenam, de Podessen, de Reuter, de Podebussen, qui fuerunt quondam Barones ex Ducatu Pomeraniæ quorum familia adhuc ibi inuenitur. De Vren qui vixerunt Caroli Magni tempore, de Blick, de Galle, de Vvogerfen, de Bassi, de Solle, de Daae, de Bax, de Baselich, de Vvensterman, de Hoken, de Lindovv, de Bille, de Ruten, de Hundertmarck, de Heiderstorper, de VVolde, de Papenheimb, de Spar, de Falster, de Narbu, de Vvorm, de Bilde, de Bockholt, de Budde, de Suuaben, de Santbarch, de Gram, de Lutken, de Vhrup, de Spegel, de Bammelberg, de Rosenspart, de Duue, de Hube, de Schaugard, de Must, de Gris, de Falcke, de Brune, de Laxmam, de Duram, de Baggen, de Norman, de Gofs, de Matre, de Rosengard, de Totten, de Ronnouu, de Krumpen.

Ex hac nobilitate eligitur præfectus, siue Magister aulae. Hoc officium fere est tale, cuiusmodi Ma-

ior

Daniæ.

ior domus in Gallia, Is enim plerumquè residet Haffniæ, tanquam Vicarius regius & dirigit res à Rege ad se destinatas.

Deinde Marischalcus tempore belli & pacis ea quæ ad expeditiones pertinent procurat. Admiralius naues ædificat, veteres restaurat, & singulis annis ea ordinat, quæ ad tutandum oceanum & res nauticas pertinent, habet & is sub se constitutum adhuc alium Admiraliū, & in singulis nauibus præfectum ex equestri genere prognatum.

Cancellarius regni; ad hunc ex omnibus prouincijs ac insulis appellatur, à quo ad Regem & Senatum regni appellatio vicissim deuoluitur.

Singula prouinciæ diuise sunt in H A E R R E T vt vocant, siue in dioceses, sub quibus multa sunt parrochia, ibi primum de iure disputant, si rixæ fuerint inuicem ortæ. Hinc licet appellare ad Iudicem terræ istius. Deinde ad Cancellarium, Postremo ad Regem ac Senatores, ibi finalis sententia promulgatur, habent ius scriptum, compilatum à VVoldemaro primo, Episcopis ac Senatoribus, Legi naturæ valde congruum, & non multum à Romanis Legibus discrepans, sed quod vigore huius multo citius lites finem assequi possint, lataque sententia paratam habeat executionem. Primi iudices si iniquam tulerint sententiam in dimidiam partem bonorum condemnantur, quorum Rex capit dimidiam, & læsus sententia iniusta, alteram partem. Senatoribus adhibuit VVoldemarus primus (ni fallor) Episcopos, quos rursus Christianus 3. propter certas causas ac rebellionem amouit.

Cancellarius Regis, qui plerumque in aula Regem sequitur, habet sibi adiunctos 7. vel 8. nobiles secretarios & scribas, & omnia negotia tractantur à Rege ipso. Si autem aliquid magni accidit, vt de pace aut bello, item de fœderibus ineundis, de finibus defendendis sit deliberandum, Concilium Senatorum à Rege indicitur. Nec licet Regi vllum tributum imponere regno ac nobilium rusticis, absque consensu Senatorum & Procerum.

Aerarij item præfectus, qui omnes totius regni redditus, tam castrorum, quam prædiorum, nec non telonia tam in mari, quam terra colligit, rationes audit, examinat, inquirat, qui tantias pecuniam offerentibus reddit. Hic habet adiunctos duos ex nobilitate, & scribas multos ex plebe, pro quo labore habet annuatim stipendium.

TERTIVS, est status Ecclesiasticus, in quo fuerunt Episcopi septem, vt Archiepiscopus Lundensis, Episcopus Roschildensis, Orthoniensis, Ripensis, VViburgensis, Arhusensis, & Slesvvicensis, ad quem cæteri etiam Canonici referuntur. Hi habent decimas in regno: quæ tamen in prouincijs diuersis, diuerso modo diuiduntur, dimidiam partem decimarum percipiunt Episcopi, dimidiam Rex, all quam Canonici, pastores, pars etiam ad ædificandas ecclesias contribuitur, & quantum ad Pontificatum ius attinet, semper in hoc regno, quemadmodum etiam in Gallia, nominationes & ordinationes prælaturarum, Episcopatumque, à Regibus, ad hoc vsque tempus collatæ fuerunt, vt etiam ex responso VVoldemari primi Regis Daniæ, vt arbitror, quod hic annexere libuit, constat. Cum Pontifex Romanus à Rege hæc & similia postulare, fertur rescripsisse Rex. Regnum habemus à subditis, vitam à parentibus, religionem à Romana Ecclesia, quam si repetis remitto per præsentem. Et quemadmodum Caroli Quinti prudens decretum laudatur, quod in posterum Ecclesiasticæ personæ nullam rem immobilem coemere possent, absque principum consensu. Sic Christianus tertius æquè prudenter constituit, ne Ecclesiastici aliquid vendant, absque Regis expresso mandato. Alioqui Religiosi sunt optimè prouisi in toto Regno à Christiano 3. piæ memoriæ, & scholæ particulares multis in locis erectæ, Veluti etiam in Islandia duæ, vbi etiam habent propriam Typographiam. Vna tantum est in toto regno Academia Hafniæ, quæ fundata est à Christierno primo, permissu Sixti Pontificis. Anno Christi 1478. Quam Fridericus secundus, quanquam bello Suetico septennali erat implicitus, tamen locupletauit, & eius prouentus sexaginta millibus thalerorum auxit.

QUARTVS, Status est Ciuium & Mercatorum, in vrbibus ac oppidulis habitantium: Hi habent propria priuilegia, quibus fruuntur, & his attributi sunt agri proprii ac syluæ limitibus circumductæ. Hi etiam mercaturam exercent in agro & mari in omnibus partibus Europæ. Ex his quemadmodum etiam ex rusticorum liberis eliguntur, Episcopi, Canonici, Pastores, & Senatores vrbium, Scribæ in castris & arcibus, magistri ac gubernatores nauium, aliqui etiam horum præficiuntur teloneis. Iudicia omnia minora, ex his constituuntur præside interdum vno ex nobilitate.

Quinta

Politia Daniae.

QVINTVS, Status est rusticorum, horum duo sunt genera, primum vocatur, *Freibanden* id est liberi Coloni. hi possident agros hereditarios, paululum tamen inde singulis pendunt annis. Hi etiam mercaturam & piscaturam exercent. Seruitijs præstandis non opprimuntur, nec tributa pendunt, nisi consentientibus regni Senatoribus. Alterum genus est eorum qui non possident bona hereditaria, sed à Rege, nobilibus aut Ecclesiasticis personis ea conducunt, & seruitia multa inde dominis præstare coguntur, prout cum domino agri conuenerunt.

Hæc fere sunt, quæ de Politia Danica exponenda mihi fuerunt, ex quibus patet monarchiam Danicam, plerumque fuisse optime constitutam, nobilitatemque liberam electionem Regis semper habuisse, attamen ex familia Regia, vt antea etiam dictum est, vnde hoc commodi consecutum est, ne Dani intestina habuerint bella ac dissensiones, nisi quæ ortæ fuerunt inter Regiam familiam, quas tamen cito composuerunt, interuentu aliquot nobilium, præsertim cum Regum filij nullam capiunt regni partem. Deinde cum omnes sint tantum nobiles in Regno, & Baronum & Comitum Ducumq; nomina & titulos ignorent, nullus tantis diuitijs affluit, vt ijs filius se familiæ regum opponere audeat, eo quod inter filios & filias semper diuiditur paterna hereditas. In Dania summa dignitas est Equitum quos ab ornamentis, quæ illis tribuuntur auratos vocant: sed illa nemini nisi tempore pacis & belli bene de republica merito confertur. Ita habent Reges Daniae optimè florentem rempublicam: quæ facile ab externis hostibus defendi potest, cum subditi vnanimis cum Rege vt naturali suo domino terra marique hostibus resistere queant. Huic Regno florentissimo hoc nostro tempore præest CHRISTIANVS quartus, quem vt cum omnibus Senatoribus & nobilitate totius regni incolumem Deus optimus maximus conferuet, ei que tranquillam & pacificam concedat gubernationem, ex animo precor.

DANIAE REGNUM.

Arctoi orbis tertium.

DAni aduobus tantum locis terræ continenti iuncta, in creberrimas Insulas distinctissimas distribuitur. Eius incolæ proprio idiomate, quemadmodum & Sueci & Norvagi vtuntur, adeo vt hi vicini populi se inuicem non intelligant. Danica autem lingua non multum à veteri Saxonica differt. Saxo tamen Danum, & Saxonem Danus non intelligit, nisi ali quando inter se sint conuersati. Cœli temperies, vna cum salubritate aëris Danos blandè refocilat., vt Ioh. Coldingensis verbis vtat, Volucrum suauissimus concentus recreat, Sylvarum nemorumque varia materia oblectat: In quibus porci innumerabiles oberrando, nunc glandibus quercinis, nunc fructibus faginis ad voluptatem saginantur. Multiformes simul atque animalium species, & florida prata delectant. Terræ vberitas nutrit. Maris affluentia, vt penu confertissimum, Danos cum magna Europæ parte alit, Et quo ad vitæ vsum minime carere nequeunt, natura Danis minime inuidit. Partes Daniæ principales sunt IVTIA, FIONIA, SELANDIA, & SCANIA præter insulas singulis partibus adiacentes.

IVTIA, quam aliqui Gotiam appellari volunt, quondam Cimbrorum sedes, apud historicos & Geographos Cimbrica Chersonesus dicitur, & in IVTIAM MERIDIONALEM & SEPTENTRIONALEM, diuiditur. Huius Septentrionalis Iutiæ distributionem vide secunda tabula Daniæ. Meridionalis Iutia olim dicta Nordalbingia in clytum Ducatum Slesuicensem complectitur, cui Holsatiæ Ducatus nunc quoque subiungi potest, horum ampliorum declarationem suo loco videlicet tertia tabula Daniæ inuenies.

FIONIAE particularior quoque descriptio sequitur, quarta tabula Daniæ comprehensa,

SELANDIA inter reliquas Daniæ insulas est maxima. Hanc aliqui quasi maris terram, quod vndique mari incincta sit: aliqui vero quasi feminis terram, eo quod sua sponte absque annua stercoratione segetum omnis generis ferax sit, dici volunt. Habet vnum Episcopatum cuius præsul Roeschildia 34:20. 36:24. sedem antiquitus habuit. Ibi multorum Regum & Ducum insignia sepulchra conspiciuntur. Quindecim alioqui ciuitatum, duodecim Arcium Regiarum Selandia capax est. Inter ciuitates hæc Haffnia siue Copenhagen 34: 50. 36: 24. est præcipua ob magnitudinem, opulentiam & maximam commoditatem portus, quem & incredibilis profunditas & obiectus insulæ Amac nautis tutissimum facit. Est in hoc loco celebris Academia, quam multis ac continuis bellis collapsam Rex Christianus Tertius instaurauit, in eam collatis magnis reditibus, vt non solum duodecim Doctores & magistri professores, verum etiam ingens pauperum scholasticorum numerus inde sustentetur: quos reditus Fredricus secundus insigniter auxit. Ex hac schola passim Ecclesijs ceu perpetua seges Doctorum, atque Pastorum tam in Regno Daniæ quam Norvagiæ subministratur, atque sufficitur. Supra Haffniam est Helsingora & prope eam arx Regia Croneburgum 34:50. 36:45. cui ab altera parte vltra mare similis arx Helsingborch cum oppido eiusdem nominis responderet. Ibi Selandia & Scania prominentibus vtriusque promontorijs ita prope coeunt vt vix paruum miliaris inter se relinquunt maris spacium, quod DE SVNDT vocatur. Ad hunc locum omnes naues orientem versus cursum instituentes, velut ad centrum coire & Regi vectigal pendere coguntur: cumque in vtroque littore arx posita sit, Rex, si quando id necessitas postulat, suis in medio collocatis nauibus, ita has fauces occludere potest, vt quantumuis etiam numerosam classem ab ingressu, vel egressu prohibere queat. Huc sæpe vno die 200. sæpe etiam 300 naues ex diuersis Europæ partibus conuenire contingit. Sub hac Selandia sequentes sunt insulae, Amagria, Huena siue VVeën in qua schola astronomica & meteorologica in arce Vraniburgi fundata est ad artem istam diuinam obseruationibus mirificis & inauditis emendandam, ac suo loco & honori tandem restituendam valde idonea, Moeneland in qua ciuitas Stegoa, & plures alia.

SCANIA inter Regni Daniæ prouincias amœnitate & fertilitate agrorum admodum insignis est regio, atque cum Suecia continens. Hæc quondam in duos Ducatus, HALLANDIAM & BLEKINGIAM diuisa, nunc Praefecturas vigintitres & Ciuitates quindecim complectitur.

XX b

Pleñitur. Eius metropolis est Londa 35:40. 56:45. vbi Regni Archiepiscopus sedem suam fixit: Cuius olim tanta fuit potentia, vt etiam Regi suo bellum minari non vereretur: nunc autem in ordinem redactus, vt ceteri Episcopi, qui septem sunt numero in Regno Daniae. Est etiam hic Malmogia, quae & Ellebogen dicitur 35:20. 56:20. in sine emporium & praecipua totius regionis ciuitas propter nundinas & frequentes negotiationes, quas ibi prouinciales exercent. In Hallandia est arx VVarburgum altissimis montium iugis superstructa 34:20. 58:45. Eam à Suecis anno 1565. captam & imposito praesidio munitam, cum Daniel Ranzouius iussu & auspicio Regis Frederici secundi arcta obsidione praemeret, vt tandem se dederet sit coacta, globo ex tormento aeneo per caput traiecto peremptus est anno 1569. vir virtutibus & laude belli valde illustris. Nam Regis Daniae Frederici Secundi summus belli Dux contra Suecos designatus paucis ante mortem annis in campo Astorfheide iuxta Falkenberg 35:0. 58:14. quatuor millibus instructus ad viginti sex millia profligauit. Adiacent huic regioni insulae Landoe, Hannoe, Bornholm 37:30. 55:40. insula famosa in quatuor Praefecturas diuisa est, & tres Ciuitates ac vnam arcem continet. Gotlandia 42:20. 58:0. tab. Liunia, in qua antiquum emporium VVisby aliquando valde florens, nunc autem translata ad alias Ciuitates mercatura viris opibusque attenuatum iacet: praeter frumentum, caseum, butyrum, variasque pelles, etiam abietes procerissimas, quarum frequentes ibi syluae sunt, malis nauium fabricandis & praeterea lapides ad structuram vtilis, nec non & calcem copiose emittit. Episcopum huic insulae Fredericus secundus primus praefecit, & alios in sempiternum praeficiendos liberali salario concessio ordinauit.

Medius meridianus 33. reliqui ad hunc inclinantur
pro ratione 56: & 58. graduum.

DANIAE

II. TABVLA.

Quæ

Iutia Septentrionalis partem
complectitur.

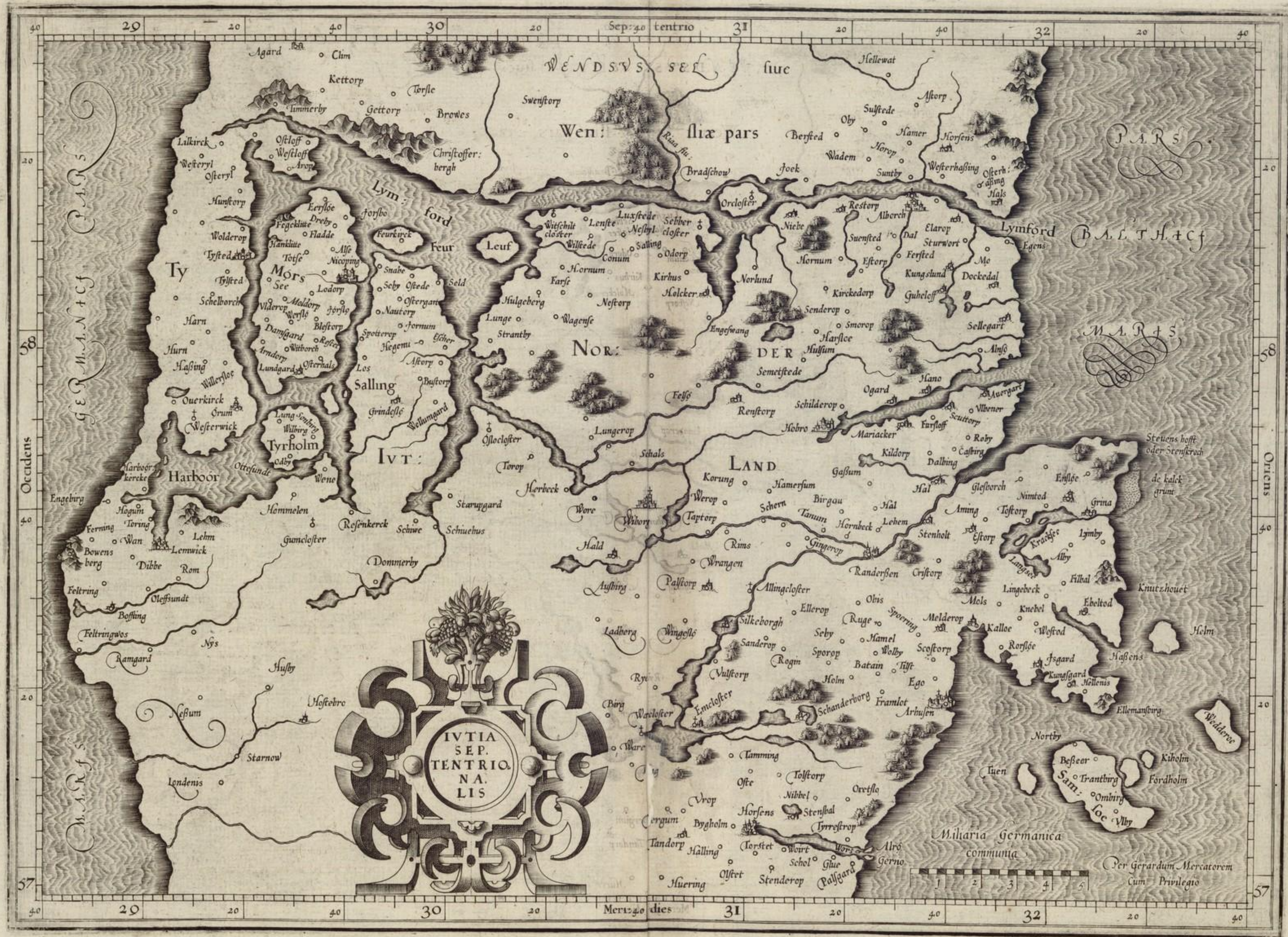
IVTIA septentrionalis frumenti, boum & equorum ferax, in quatuor sedes Episcopales latissimè patentes diuisa est; in Ripensem quæ Ripæ 29:54. 56:6. Arhusiensem quæ Arhusij 31:40. 57:19. Vandalicam quæ Aalburgi 31:33. 58:15. & Viburgensem quæ Viburgi 30:40. 57:40. consistit. Ripensis diocesis, Præfecturas triginta, Ciuitates septem, & Regias arces decem habet. Koldingæ Regina Dorothea Christiani tertij vidua, scholam suis sumptibus instruxit. ARHVSIVM Præfecturas 31. Ciuitates septem & arces quinque habet. Sub ea sunt insulæ Samsoe, Hielm, Tuen, Hiarnoe, Gerno forte 31:20. 57:0. sepultura Hiarni Regis celebris, Hilgenes & aliæ plures. VANDALICA quæ & Burglaviensis diocesis, Præfecturas tredecim, & Ciuitates sex habet. Partes eius maxime illustres sunt VVendysffel, 30:30. 58:40. Hanhæret 29:30. 58:40. Thyland 29:10. 58:10. & Morfoe 58: 6. 29:34. VVendysffel siue Venfilia, id est, Vandalorum terra & sedes, Præfecturas sex, Oppida tria & arcem vnâ habet. Hic est mons Alberg in quo gigantum monumenta conspiciuntur, adiacent insulæ Grysholm, Hertzholm, Tydsholm & aliæ 32:0. 58:56. In Hanhæret est rupes visendæ altitudinis, Skarringklint dicta, & in oris eius Syrtes, quas Sandores & Braccas appellant. Ei subsunt insulæ Olandt & Oxeholm. Thya Præfecturas quatuor, oppidum vnum nomine Thyftad, vbi Christianus 3. scholam iuuenturi primus condidit, & arcem vnâ Orumnam habet. Sub ea sunt insulæ Handsholm, Ostholm, Iegen, Cjfland, Egholm, Bodum, Morfæa, Præfecturas tres, vnâ ciuitatem Nicopiam, & arcem vnâ Lundstot habet. Insula ei adiacet vna, Aggeroa. VIBVRGENSIS diocesis Præfecturas sedecim, Ciuitates tres, & arces tres com-
plectitur. Viburgi generale concilium triumvirum nobilissimorum & sapientissimorum de causis ciuilibus cognoscendis & dijudicandis, toto ferè anni spacio continuatur, nisi vbi inquietæ functionis molestijs defatigati, se in prædijs suis paululum recreant & vires recolunt. Huc vniuersæ Cimbricæ chersonensi casus, quare læ de finibus & hereditatum controuersia, omnesque capitalium causarum animaduersiones, cuiusmodi sunt cædes, adulteria, furta, & veneficij crimina deferuntur.

Meridiani distant ex ratione paralleli
57:50. ad circulum maximum

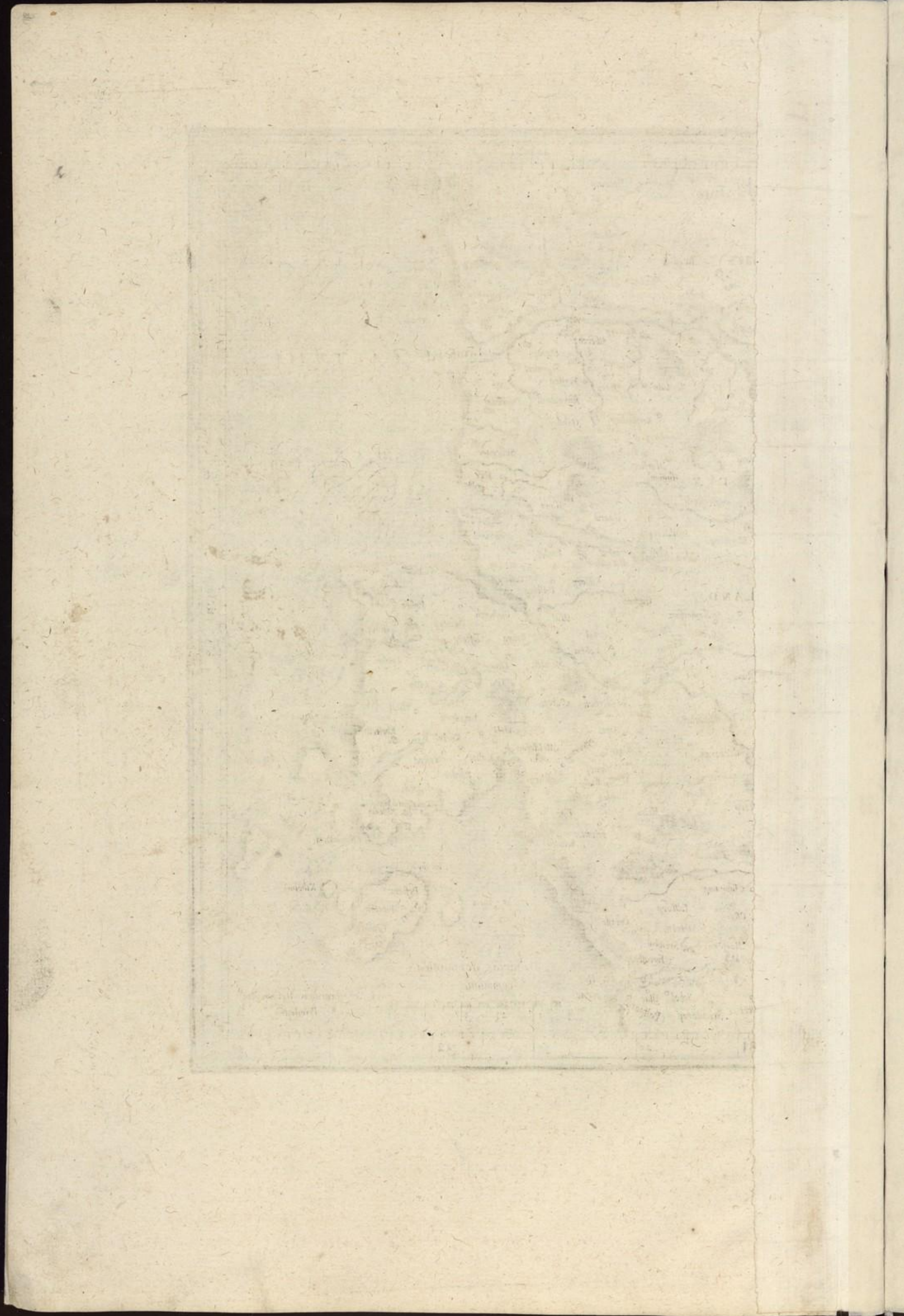
XXI

D A N I A E

III. TABVLA,

In qua

SLESVICENSIS DVCATVS, pars.

Civitates Ducatus Slesuicensi subiectæ quia iisdem cum Danis gaudent priuilegijs, eodem quoque iure cum ijs vtuntur. Subditi à sententijs magistratuum cuiuscunque loci ad Principes ac eorum senatores possunt prouocare & non vltra, vt priuilegijs cautum est. Hic enim Ducatus est feudum Regni Daniæ, cuiusque Princeps tot equites peditesque regno Daniæ alere tenetur, quot Holsatia Imperio Romano. Nobiles propria possident dominia ac iisdem cum Danis fruuntur priuilegijs & iure. Habet vnum hic Ducatus Episcopatum Slesuicensem 31:8. 55:13. Capitula duo Haderslebienſe in prima tabula Daniæ 30:55. 56:8. Monasteria habet tria. Castra tam Principum quam Nobilium diuersa. Ordo autem Senatorum cuius iam aliquoties facta est mentio, plerumque constat numero 24. personarum equestris ordinis quibus adhibetur generalis Cancellarius, nec non nomine vnus cuiusque Principis duo Iuris Doctores. Hi omnes causas deliberant tam pacis quam belli tempore, & in vtroque Ducatu ius pronunciant. Quorum conuentus singulis annis bis institui debet. Generalis gubernatio horum Ducatum Regi Daniæ ac Adolpho Duci Holsatiæ incumbit, & per vices ab vno ad alium transfertur. Proinde cum ad Regem deuoluitur, Regiæ suæ maiestatis nomine per Henricum Rantzouium Vicarium Regis administratur. In arduis tamen negotijs nihil certi concluditur nisi precedente consensu omnium Senatorum, inter quos primarium locum obtinet Episcopus Lubecensis & Slesuicensis.

H O L S A T I A

DVCATVS.

Holsatia diuisa est in partes quatuor in DITHMARIAM, HOLSATIAM, STORMARIAM & VVAGRIAM. Hæ fuerunt olim Comitatus & postea à Friderico Imperatore tertio, Christierno primo id petente, erecti sunt in Ducatum, qui iam sacro Romano Imperio 40. equites ac 80. pedites alere tenetur. Dithmarsia autem primo in libertatem constituta fuerat per aliquot centum annos, quæ etsi à Friderico Imperatore, Christierno primo in feudum concessa, tamen eo tempore nondum subacta fuit: Filij quidem ipsius Rex Iohannes & Dux Fridericus anno Domini 1500. expeditionem in illam susceperunt, sed istorum exercitu fuso libertatem suam Dithmarsii defenderunt, donec tandem à nepotibus Christierni primi duce Iohanne & Adolpho ac Friderico 2. Rege Daniæ sunt victi ac superati Anno Domini 1559. Habuerunt 48 viros totius terræ præfides, ad hos ex singulis parochijs appellatio deuoluebatur. Hi iudicium exercebant. Subactis autem illis cum iam diuisi sint in duas partes, in singulis præcipui eliguntur ex incolis eius terre viri 12. vna cum præfecto, qui plerumque est Doctor siue Licentiatus Iuris. Hi omnes honesta habent salaria à Principibus, additurque illis scriba, nec non inspector siue præfes ex nobilitate Holsatica. Horum alter ex parte Regia plerumque est præfectus Steinburgensis 31:2. 54:20. alter vero ex parte Ducis Adolphi est præfectus Gottorpiensis 31:8. 55:13. Hi nunc iudicio præfunt in singulis partibus, omnesque discutunt causas. Subditis tamen libera conceditur appellatio ad Principes & Senatores vtriusque Ducatus, tam Slesuicensis quam Holsatensis, sed non vltra. Id enim in capitulatione ita transactum est. Habuerunt antea ius scriptum, quod paululum iam mutatum est, & secundum ius commune reformatum, compilatumque ab Henrico Rantzouio Vicario Regio, Sigefrido Rantzouio, domino quondam in Nienhus 32:14. 54:58. vel 30:34. 54:25. D. Adamo Trazigero & D. Erasmo Kirsemio, secundum quod ius omnes causæ deciduntur, & pænæ delictorum irrogantur. Nulla præstant seruitia Principibus, sed de singulis terræ paludosæ iugeribus tenentur soluere florenum; de iugeribus autem terræ arenosæ dimidiam partem sementi dependent.

Holsatia habet quatuor ordines, nobilium, Ecclesiasticorum, ciuium, & rusticorum, quorum duo sunt genera. Aliqui enim possident bona propria, hæreditaria ac libera. alij vero bona, conductitia censui alijsque exactiõibus & seruitijs obnoxia. Nobiles habent arces ac prædia sua cum pleno dominio maiore ac minore, cum venationibus, piscationibus & aucupijs, quæ maxima ex parte sunt allodialia & hæreditaria. Nonnulla sunt feudalia tam masculina quam femina. Holsatorum priuilegijs cautum est, ne nouis exactiõibus aut vectigalibus à Principibus grauentur, prout etiã Principibus non integrum est bella suscipere non interueniente consensu ordinis equestris. Hæc priuilegia & alia Principes confirmare tenentur, antequam illis à subditis iuramentum fidelitatis præstatur. Familias non habet vltra 24. quarum nomina in Holsatica chorographia recensentur, ex qua excerpti possunt, sed in singulis multi ex eadem stirpe

W F S T
S F F

O O S T
S T F F

Per Gerardum Mercatorem Cum privilegio

firpe progeniti existunt, vt Ranzoniorum fere hoc tempore sunt centum & quinquaginta castra ac varias possessiones obtinent. Inueniuntur etiam Alefeldiorum & Povvifchiorum fere totidem. Habet Holfatia Episcopatum vnum, videlicet Lubecensem. Hamburgensis enim Episcopatus Bremensi subiectus est. Capitula tria, Lubecense 32:39. 54:18. Hamburgense 31:30. 54:0. & Outinense 32:28. 54:38. Abbatias tres, videlicet Reinfeldensem 32: 23. 54:14. Bordesholmenfem 31:39. 54:45. & Scismariensem 32. 55. 54:50. Monasteria decem, inter quæ tria sunt nobilium monialium, magniq; prouentus, quæ adhuc florent. Cætera fere in Scholas ac Xenodochia sunt conuersa.

Nobilium lites dijudicantur à senatu Ducatum iudicio, præfidentibus plerumque Principibus, vt priuilegijs ipsorum cautum est. Ab ordine senatorio interposita idonea cautione appellare licet ad cameram Imperialem.

Ciues gaudent proprijs priuilegijs ac vtuntur Iure Romano siue etiam Lubecensi. Multæ inter Principes ac Ciuitates plerumque diuiduntur. Molendina spectant ad Principes. Subditi à sententijs quas senatus ciuitatum tulit appellare possunt ad quatuor ciuitates iudicio peculiari exercendo destinatas. Ab his permittitur ipsis appellatio ad Principes ac Senatores Holfatiæ, ac vterius etiam ad iudicium Cameræ Imperialis, ita tamen vt cautio idonea præcedat. Rusticorum causæ ventilantur per eorum caudicos sub dio in patentibus campis. Adsuntque eiusdem loci viri nobiles vna cum præfatis ac duobus Assessoribus, veluti testibus. Ibi in medium prodeunt, qui contra alios litem se habere existimant, auditisque & cognitjs partis vtriusq; actionibus defensionibusq;, conuentus vniuersus rusticorum in consilium exire iubetur. Expensis ibi diligenter controuersijs in concessum redeunt, vocatisq; litigatoribus de iure pronunciat. Si quis stare iudicio non voluerit, ad duodecim constitutos iudices vel ad aliquot paracias, & ab his etiam ad senatores eius Principis cui rustici sunt subiecti, prouocare licet. Ab his etiam appellatio ad commune forum Holfaticum, cui Principes stipati consensu senatorum præfati sunt, & deinceps ad Cameram libera conceditur, modo litis grauitas excedat summâ 500. florenorum Rhenensium, vigore priuilegij ab Imperatore Ferdinando Principibus Holfatiæ dato.

Meridiani distant iuxta rationem 54:30. parallelorum ad circulum maximum.

D A N I A E

IIII. TABVLA.

Fioniam cum circumiacentibus
Insulis continens.

F I O N I A tam formæ quam situs amœnitate conspicua vernacula lingua pulchrum sonat. Multis enim naturæ dotibus & cerealibus bonis fecunda, rerumque necessariorum vbertate prompta est. Eius metropolis est Ottonia 31:52.56:24. vbi Fionensis Episcopus sedem suam habet. Estque in hac vrbe Ottonia totius insulæ emporium non vulgare, in quo circa festum Epiphaniæ Insulanorum & præcipuè nobilium frequens conuentus, sicut Kilonij in Holsatia 31: 47. 54: 57. celebrari solet. Ibi duo sunt templa insignia, vnum sancto Canuto, alterum diuo Francisco consecratum. In hoc Iohannes Rex anno Christi 1513. & Filius eius Christiernus, cum in exilio & captiuitate annos 37. consumpsissent. anno 1559. sepulti sunt: circa illud forum est valde amplum & spaciosum in quo Rex Daniæ cum Ducibus Holsatiæ & Slesuici antiquum fœdus anno 1580. renouauit. Discreta est autem Fionia in Præfecturas viginti quatuor, Ciuitates sexdecim, & arces Regias sex. Sub ea continentur insulæ nonaginta ad meridiem sitæ, pleræque habitabiles, quarum illustriores contra Vandalicas ciuitates obiectæ hæ sunt.

LANGLANDIA ibi Ciuitas Rudkeping 32: 47. 55: 53. LAVVLANDIA
33: 30. 55: 20. FALSTRIA 34: 1. 55: 2. ARRA 32: 20. 55: 50. ALSA 31: 31. 55: 50.
TOSINGA vbi ciuitas Nyburgum, telonio nota 32: 30. 56: 1.

Meridiani distant iuxta rationem paralleli 56:15:
ad circulum maximum.

XXIII.

F. J.

M. A. N. E.

B. A. L. T. I.

A. F.

C. V. M.

P. A. R. S.

M. I. L. I. A. R. I. A. Germanica Communia.

Per Gerardum Mercatorem Cum privilegio

FIONIA

Z. E. L. A. N. D. I. A. E.

P. A. R. S.

S. S.

L. A. N. G. E.

L. A. N. D.

B. E. L. T.

D. E.

A. R. R.

Sep 32 centrio 10

Meri 32 dies 10

Occi
dens

Ori
ens

